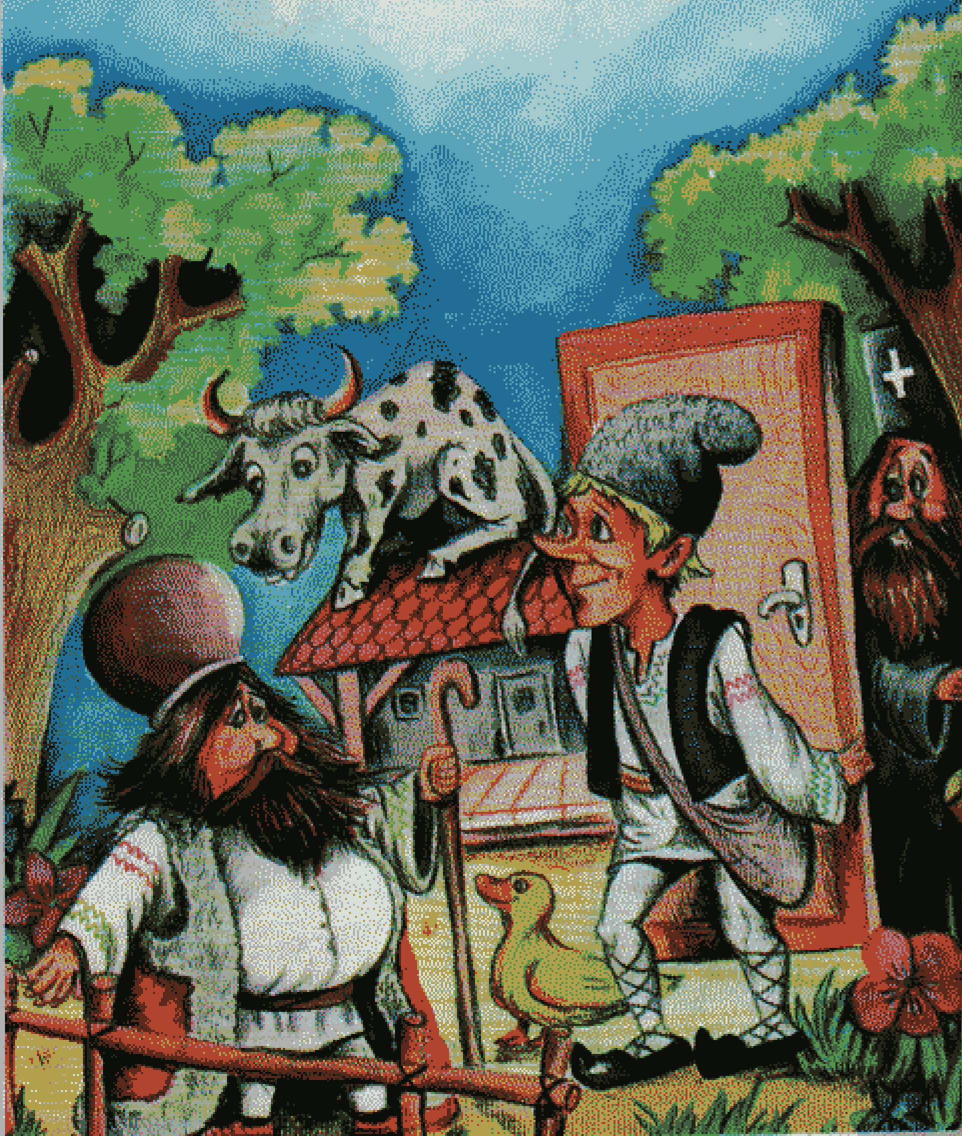
PĂCALĂ

NĂZDRĂVĂNIILE LUI PĂCALĂ

Coperta: *Valentin IVAN*

NÃZDRÃVÃNIILE LUI PÃCALÃ

EDITURA CARTEX 2000
Bucureşti, 2003

ISBN 973-99907-2-x

Păcală şi vaca

A fost odată un om care avea trei băieţi. Băiatul cel mic se numea Păcală şi era un poznaş şi jumătate. Cum făcea el, cum dregea, că parcă tot de-a-ndoaselea lucra. Dar vezi că de multe ori le potrivea cum nu se poate mai bine. Vorba ceea, nu prea le socotea, dar le nimerea.

Acum, de unde până unde, îi mersese numele că e prost, şi până şi fraţii lui îl socoteau cam tare de cap şi-ntr-o ureche.

Într-o zi se îmbolnăveşte bătrânul şi moare lăsând fiilor săi, drept moştenire, o vacă. Atâta agoniseală putu şi el să le lase copiilor. Dar vaca una, ei trei. Cum s-o împartă? Chibzuiră ei, socotiră, îşi bătură capul multă vreme, dar nu se luminau deloc. În cele din urmă, după trudă îndelun-

gată, le dete în gând să facă fiecare câte un ocol*, iar când s-o întoarce vaca de la păşune, în al cui ocol o intra întâi, a aceluia să fie.

Zis şi făcut.

A doua zi, cei doi fraţi mai mari se sculară dis-de-dimineaţă şi se puseră pe treabă. Aduseră pari din pădure, cărară bolovani de piatră şi făcură două ocoale, ştii colea în lege, unul mai frumos decât altul. Fiecare zicea în sinea lui că la el va trage vaca întâi şi a lui va fi.

În vreme ce fraţii lui asudau muncind, Păcală nici habar de grijă n-avea şi dormea dus. Abia pe la chindia de seară se gândi să-şi facă şi el ocolul. Dar cum nu-i prea era a treabă, nu se osteni mult, ci tăind câteva crengi dintr-un copac verde şi stufos, făcu din ele o împrejmuire aşa, ca să se cheme că a făcut şi el un ocol.

* Ocol – îngrăditură pentru vite.

Seara, numai ce iată că se întoarce vaca, de la păşune. Fraţii aşteptau fiecare în faţa ocolului său. Cei doi mai mari râdeau de prostia lui Păcală, care nu-şi dăduse osteneala să facă un ocol mai de doamne-ajută, şi erau încredinţaţi că vaca la unul din ei o să se oprească. Dar vezi că dobitocul, cum veni şi dete cu ochii de ramurile şi frunzele verzi ale ocolului lui Păcală, trecu pe lângă celelalte două fără să se oprească şi se duse drept la ocolul fratelui mai mic, unde începu să mănânce frunze tinere.

Fraţii cei mari, să crape de necaz şi mai mult nu. Dar n-avură încotro, şi trebuiră să-i lase vaca lui Păcală, căci aşa le fusese învoiala. Şi aşa, vaca rămase în stăpânirea fratelui mai mic.

Păcală vinde vaca unui copac

Mare bătaie de cap acuma pe Păcală. Trebuia să se scoale de dimineaţă, să ducă vaca la păşune, să-i poarte de grijă, ba pe deasupra, câte necazuri toate, că dobitocu-i dobitoc. Păcală al nostru nu prea avea fire de om cu rostul lui, de aceea, ca să scape de griji, îşi puse în gând să vândă vaca. Ar fi putut s-o vândă fraţilor lui, care ar fi fost buni bucuroşi s-o ia, dar el îşi zise că doar cu străinii se poate face treabă mai bună. Într-o dimineaţă, luă vaca de funie şi hai la târg.

Drumul târgului ducea printr-o pădure şi tocmai când se apropie Păcală de pădure, numai ce se porneşte un vânt care la iuţeală se schimbă într-o curată furtună. Păcală se socoti că nu e bine să umble pe drum pe o asemenea vreme, şi că e bine să se oprească.

Leagă vaca de un copac, lăsând-o să pască, iar el se culcă la rădăcina copacului să se mai odihnească. Cum puse capul jos, cum adormi.

Vântul înteţindu-se mai tare, îndoia crengile copacului şi-i clătina şi trunchiul, făcându-l să scârţâie. Acum, cum i s-o fi părut lui Păcală, care abia aţipise, că copacul vorbeşte şi că-l întreabă dacă are vaca de vânzare.

– De vânzare, fireşte că de vânzare, răspunse Păcală.

Vântul suflă din nou şi copacul iar scârţâi. Lui Păcală i se păru că-l întreabă cât cere pe ea.

– Păi cât să cer; ţi-o dau ieftin, patruzeci de lei.

Aşteaptă apoi ce aşteaptă, şi vântul mişcă din nou copacul, făcându-l să scârţâie.

– Ce face? zise Păcală. Zici că e scumpă? Nu e scumpă deloc, că e vacă bună de prăsilă şi dă lapte mult şi gras.

Copacul iar scârţâi şi lui Păcală i se păru că-i dă treizeci de lei.

– Numai treizeci de lei? zise el. Nici un ban mai mult? Fie şi treizeci atunci. Ţine-o sănătos. Adu banii.

Vântul iar bătu mişcând copacul, iar copacul făcu din nou: scârţ! scaarţ!

– Zici că marţi? N-ai bani acum? întrebă Păcală. Fie şi marţi, numai vezi să nu mă amâni, că am şi eu nevoile mele.

Şi Păcală, vesel de târgul încheiat, îşi luă ciomagul şi plecă acasă, lăsând vaca legată de copac.

Când îl văzură fraţii venind fără vacă, îl întrebară ce-a făcut.

– Am vândut-o, zise Păcală.

– Cât ai luat pe ea?

– Treizeci de lei.

– Şi cui i-ai dat-o?

– Unui copac din pădure.

– Unui copac?

Şi fraţii începură să râdă mai întâi, iar apoi îşi făcură cruce de prostia lui Păcală:

– Auzi, unde s-a mai pomenit ca un copac să cumpere o vacă!

Ei îşi deteră cu mintea că Păcală ori spune minciuni, ori vrea să-i păcălească.

– Dar unde sunt banii? mai întrebară ei.

– Mi-a spus că mi-i dă mâine, marţi.

Răspunsul acesta îi încredinţă şi mai mult că Păcală nu e în toate minţile şi că a prăpădit vaca în pădure, ca un netot. La dreptul vorbind, nu prea le părea rău de aceasta, căci nu se puteau împăca ei cu gândul că, la împărţeală, nerodul se arătase mai isteţ decât ei.

A doua zi de dimineaţă, Păcală îşi luă toporul şi plecă în pădure cu gândul să ia banii şi să taie niscai lemne pentru casă. Ajungând în pădure, se duse drept la copacul cu pricina, pe care-l cunoscu după frânghia ruptă, căci vaca, tot întinzându-se după păscut, rupsese frânghia şi plecase pe aici încolo.

– Ei iacă, am venit să-mi dai banii, zise el. dar copacul nu răspundea deloc. Vezi că vântul se potolise acum şi copacul nu mai scârţâia.

– Ce, te faci că n-auzi? Adu banii, că n-am vreme de pierdut.

Dar copacul stătea mut. Cum era să audă Păcală ceva, dacă nu bătea vântul.

– Adu banii cât îţi cer cu vorbă bună, că pe urmă întorc cojocul!

Copacul să răspundă, neam!

Mai ceru o dată, mai ceru de două ori, şi văzând că nu-i răspunde, Păcală îşi pierdu răbdarea şi tăbărî cu toporul pe el.

– Stai că te învăţ eu minte să mai înşeli lumea.

Şi dădi, şi dăi la rădăcină, până ce copacul căzu pe jos.

Când colo, ce să vezi. În groapa de la rădăcină, o căldare cu galbeni şi cu bani de argint, îngropată acolo de cine ştie când.

Ca om cinstit, Păcală se mulţumi să ia din căldare numai treizeci de lei, cât le fusese tocmeala, şi după ce tăie lemnele care îi trebuiau, plecă acasă, lăsând căldarea cu bani acolo unde se afla.

Cum a omorât Păcală pe un popă

Mult se minunară fraţii când îl văzură pe Păcală cu banii în mână. Ei nu puteau înţelege cum a făcut Păcală de-a vândut vaca unui copac. De n-ar fi văzut banii cu ochii lor, nici n-ar fi crezut.

Peste noapte făcură sfat între ei, şi fiindcă tot nu se dumeriră, hotărâră ca a doua zi să-l descoase mai amănunţit pe Păcală.

În ziua următoare, unul din fraţi îi zise:

– Ia ascultă, frăţioare, nouă nu ne vine a crede că tu ai vândut vaca unui copac. Aşa ceva nu s-a mai pomenit pe lume. De unde până unde bani la un copac. Trebuie să fie vreo drăcovenie la mijloc. N-ai vrea să ne spui şi nouă?

Păcală răspunse:

– Dar cum să nu vă spun? Vă spun bucuros, şi le istorisi toate aşa cum s-au petrecut. Când auziră fraţii că la rădăcina copacului se afla o căldare plină cu galbeni, îi deteră ghes lui Păcală să-i ducă şi pe ei la locul cu pricina. Ei nu se puteau minuna îndeajuns de prostia lui Păcală, care, în loc să ia toată comoara, se mulţumise numai cu treizeci de lei de argint.

Se duseră deci toţi trei şi găsiră căldarea tot acolo unde o lăsase Păcală. O luară şi o duseră acasă. Dar merse greu de tot, deoarece căldarea era mare şi plină de bănet. Noroc că înserase şi nu-i văzu nimeni cu comoara de bani.

Acasă voiră să înceapă împărţeala, dar cu număratul mergea treaba prea încet. Atunci unul din fraţi zise lui Păcală:

– Ia dă tu fuga până la taica popa, şi roagă-l să ne împrumute bănicioara lui. Cu bănicioara o să împărţim banii mai lesne.

Păcală ascultă şi se duse la popa.

Popa se miră de cererea lui Păcală, mai ales că se înnoptase de-a binelea, şi nu ştia pe flăcăi aşa de harnici încât să muncească şi noaptea.

De aceea întrebă pe Păcală:

– Dar ce vreţi să faceţi cu bănicioara în puterea nopţii?

– Ce să facem, părinte, vrem să împărţim nişte bani şi n-avem cu ce.

Popa, mirat de vorba aceasta, îi dete bănicioara şi apoi căzu pe gânduri.

– Ce bani? îşi zise el. De unde bani? Se vede treaba că au găsit vreo comoară. Ia să vedem cum stă treaba, te pomeneşti că mă pricopsesc şi eu.

Şi fără să mai stea pe gânduri, popa se luă tiptil-tiptil după Păcală.

După ce-l văzu intrând în casă, popa se apropie binişor de fereastră şi se uită înăuntru. Ce văzu numai că nu-i luă lumina ochilor. Numai galbeni şi rubiele, care la lumina lumânării aruncau văpăi. De atâta

bănet, pe popă îl apucară bâţâielile şi, ca să nu cadă, se ţinu cu mâinile de fereastră.

Dar pasămite, îl simţiră, căci unul din ei, uitându-se pe fereastră, îl zări.

– Iată fraţilor, zise el, mi se pare că e popa. Ia ieşi tu Păcală şi trage-i vreo două ca să se înveţe minte, să nu-şi mai vâre nasul în treburile altora.

Păcală puse mâna pe un retevei de lemn care se afla după uşă şi ieşind iute din casă, repezi reteveiul drept în capul popii. Nici "cârc" n-apucă bietul popa să mai zică, şi căzând jos, muri pe loc. Păcală, văzându-l mort, îl ridică de jos şi-l aruncă într-un loc ce se afla în bătătură. Apoi intră în casă şi zise râzând:

– De aici înainte ştiu că n-o să se mai uite pe fereastră.

De unde să le dea fraţilor în gând blestemăţia pe care o făcuse Păcală. Ei socotiseră că acesta l-o fi luat la goană pe popă, ori că l-o fi mângâiat poate cu două-trei lovituri, aşa, ca nvăţătură de minte.

Când sfârşiră de măsurat banii, unul din fraţi ieşi în bătătură şi zări ceva plutind la faţa apei din lac. Pasămite, popa se scufundase, dar barba tot i se mai vedea.

– Ce să fie oare? se întrebară fraţii.

– Nu vedeţi? zise Păcală râzând; e un ţap care se scaldă.

Fraţii se deteră mai aproape, se uitară cu băgare de seamă şi văzură că e popa. Plini de spaimă, alergară la Păcală şi-i spuseră:

– Nu e ţap, e stârvul popii. Ce-ai făcut, blestematule? Noi ţi-am spus să-l iei la goană şi tu l-ai ucis?

– Nu e ţap? răspunse Păcală tot râzând; apoi dacă nu e ţap, să ştiţi că e popa. Eu i-am făcut de petrecanie. Am făcut cum m-aţi sfătuit voi. I-am tras una în cap, dar nu e vina mea dacă a murit.

Fraţii începură să se vaite şi să bocească.

– Acu, zise Păcală, degeaba vă văitaţi. Pe popă tot nu-l mai putem învia. Nu ne rămâne de făcut decât să fugim să nu fim prinşi, că de ne-or prinde, de spânzurătoare avem parte.

Ce-a mai pățit popa după moarte

Până să se gătească frații de plecare, ce-i dă în gând lui Păcală? Scoate pe bietul popă din lac, îl ia în spinare și-l duce în grădina vecinului, unde-l urcă într-un măr, așezându-l așa de parcă, ar fi cules mere. Pe urmă, lăsându-l acolo, plecă la frații lui.

A doua zi de dimineață, vecinul intrând în grădină, dete cu ochii de popă care, cum stătea cu mâna pe un măr mare și roșu, părea că a venit să fure.

– Ptiu! Ucigă-te crucea de popă să te ucigă! Nu ți-e rușine, față bisericească, să furi mere din grădinile oamenilor? Dă-te îndată jos, părinte, că te tămâi de-ai să te miri pe ce lume te afli.

Dar popa tăcea chitic. De altminteri cum păcatele era să răspundă dacă era mort!

– Dă-te, părinte, jos că-mi ies din pepeni! Dar popa să răspundă, neam!

Dacă văzu şi văzu omul că hoţul de popă tace mâlc şi face pe prostul, puse mâna pe o zburătură şi zvârrr! drept în capul popii, care căzu jos şi rămase lat la pământ.

Omul, văzând una ca asta, crezu că el l-a ucis şi înlemni de spaimă. Dar venindu-şi în fire, luă pe popă şi-l ascunse într-o claie de fân până seara. Peste noapte, îl scoase din fân şi-l duse în curtea vecinului, care tocmai îşi pregătise carul pentru care ca de dimineaţă să se ducă la târg cu un butoi cu miere. Hoţul de român aşeză pe popă în car, la spatele butoiului, ca şi cum ar fi căutat să fure miere, şi-l lăsă acolo.

Dis-de-dimineaţă omul înhămă boii la car şi plecă. Nu se crăpase de ziuă, aşa că nu văzu drăcia din car. Dar când se revărsară zorile, nu ştiu cum întoarse creştinul capul, că dete cu ochii de popă.

– Maica lu' Dumnezeu! se miră el. Nu ţi-e ruşine, părinte, să furi miere? Dă-te jos că te smintesc acu'!

Popa însă nu se mişca deloc, şi atunci omul, scos din sărite, îl croi de câteva ori cu codirişca biciului, până ce-l văzu căzând din car.

Popa rămase nemişcat în mijlocul drumului, şi atunci omul, văzând că e mort, îşi zise că el l-a omorât şi-l cuprinse spaima. Se dete iute jos, ridică trupul popii, îl puse în car, îl acoperi cu nişte coceni şi plecă mai departe.

Ajungând la un râu, luă o scândură groasă din car, o puse pe apă, aşeză pe popă pe scândură punându-i şi un băţ în mână, şi apoi dete drumul să plutească pe râu în jos.

Nu departe de acolo se aflau nişte vânători care vânau raţe. Cum văzură pe popă plutind pe râu la vale, îi făcură semn să cârmească pe partea cealaltă, ca să nu sperie raţele, dar popa se apropia mereu, până ce raţele, speriate îşi luară zborul.

Vânătorii atunci, înfuriaţi, că din pricina popii rămăseseră fără vânat, descărcară puştile în el şi-l răsturnară în apă. Popa căzu la fund, iar vânătorii plecară pe aici încolo.

Păcală ia la goană pe nişte hoţi şi se alege cu un sac de tămâie

Să vedem acum ce s-a mai întâmplat cu Păcală şi cu fraţii lui. Pe când Păcală aşeza pe popa în mărul vecinului, fraţii lui, amărâţi de întâmplarea asta, care-i silea să fugă tocmai când să zică şi ei doamne ajută că au scăpat de nevoi, îşi umplură chimirele cu bani atâta cât putură să îndese în ele, şi o luară la sănătoasa. Când ieşiră, se întâlniră cu Păcală care se întorcea.

– Trage uşa după tine şi ia-te după noi, îi strigară ei fără a se opri din drum.

Păcală atunci, înţelegând că i-au spus să ia uşa, scoase uşa din ţâţâni şi târând-o după el, porni pe urmele lor. Mare fu mirarea fraţilor când văzură pe Păcală alergând gâfâind şi cu uşa după el.

– Ce-ai făcut, netotule, ce vrei să faci cu uşa asta?

– D-apoi nu mi-aţi spus să trag uşa după mine? V-am ascultat: am făcut ce mi-aţi spus. Ori nu mi-aţi spus aşa?

Fraţii nu mai ziseră nimic. Ce să-şi pună ei mintea cu un netot? La urma urmelor îşi ziseră că le va fi şi uşa de vreun folos.

Plecară mai departe şi merseră, merseră, până dimineaţa şi apoi toată ziua până seara. Pe înnoptate se opriră într-o pădure, hotărâţi să doarmă acolo. Cum să facă însă să nu dea cineva peste ei? Teama lor cea mare era să nu se descopere omorul popii şi să fie băgaţi la ocnă.

Pe când căutau un ascunziş mai des, Păcală îşi dădu cu părerea că ar fi mai bine să se urce într-un stejar gros şi stufos şi să doarmă între crengile lui.

– Că bine zici, răspunseră fraţii. Uite stejarul ăsta. Cui dracu o să-i dea în gând să ne caute în vârful lui?

Şi fără să mai stea mult pe gânduri, se urcară unul după altul în stejar şi-şi potrivi fiecare culcuşul cum se nimeri. Păcală făcu ce făcu şi luă cu el şi uşa. Cum stăteau ei în stejar, tocmai în mijlocul stufişului, nimeni nu i-ar fi putut vedea de jos.

Când să aţipească auziră deodată un zgomot. Se uitară şi văzură o ceată de vreo doisprezece inşi care umblau printre tufişuri şi căutau un loc să mâie peste noapte. Aveau cu ei şi o căruţă încărcată cu saci de bani şi cu scule* preţioase. Cum se nimeri, se opriră tocmai sub stejarul în care se adăpostiseră cei trei fraţi. Erau nişte tâlhari care fuseseră la furat şi acum veniseră să se ascundă în pădure. Deshămară caii şi-i legară de un copac din apropiere, iar ei se culcară nu departe de căruţă. Trudiţi cum erau, cum se culcară, cum adormiră şi începură, vorba ceea, să dea porcii la jir.

* Sculă – obiect de mare preţ (făcut din aur sau argint şi împodobit cu pietre scumpe), giuvaier, odor.

Cei trei fraţi tăcuseră mâlc ca nu cumva să-i simtă hoţii, şi hotărâră să se ţină tăcuţi până dimineaţa, când tâlharii s-or duce la treaba lor.

De la o vreme însă, pe Păcală începură să-l doară mâinile, că uşa era grea.

– Mă fraţilor, şopti el celorlalţi, mi s-au tăiat puterile, nu mai pot ţine uşa.

Fraţii săriră cu gura pe el, tot în şoapte fireşte, ca s-o ţină cum o putea, până dimineaţa, căci altminteri se dau de gol şi e rău de ei.

Păcală, se osteni el cât se osteni, dar toate fură degeaba. Când văzu că nu mai merge, dete drumul uşii, care trecu prin frunziş lovindu-se de crengi şi căzu de-a latul în dreptul hoţilor.

Hoţii, care dormeau, săriră în sus speriaţi de atâta zgomot şi, neştiind ce e, ba unii crezând că e potera*, o rupseră la fugă care încotro se nimeri.

* Poteră – ceată de soldaţi sau de oameni înarmaţi, însărcinaţi cu prinderea tâlharilor ascunşi prin păduri.

Fugeau, tâlharii, de le sfârâiau călcâiele. În graba lor, lăsară şi sacii cu bani şi scule preţioase. Păcală şi cu fraţii lui, văzând cele ce se întâmplară, se deteră degrabă jos din stejar, socotind că e timpul să se facă nevăzuţi, înainte de a se dezmetici hoţii şi a se întoarce. Ca să nu plece cu mâna goală, scotociră prin sacii hoţilor şi luară din banii şi din sculele de preţ ce mai putură lua. Dar Păcală, tot umblând prin lucrurile lăsate, dete peste un sac cu tămâie, rătăcit cine ştie prin ce întâmplare în căruţă. Ce socoteală-şi făcu Păcală, nu ştiu: destul că el luă sacul cu tămâie şi nu se atinse de alte lucruri.

Pe când fraţii se îndeletniceau cu scotocitul sacilor hoţilor, aceştia nu erau departe. După ce fugiră cât fugiră, se opriră şi se hotărâră să se întoarcă pe furiş înapoi, să vadă ce s-a întâmplat. Încetul cu încetul se strânseră cu toţii la un loc şi se apropiară de copacul sub care dormiseră şi unde lăsaseră căruţa.

Dar Păcală şi fraţii lui, văzându-i că se apropie, o luară la sănătoasa care cu ce apucase să ia. În graba lor, porniră pe cărări deosebite şi astfel Păcală pierdu urma fraţilor săi.

Păcală aduce jertfă lui Dumnezeu, iar acesta îi dăruieşte un cimpoi

Păcală fugi cu sacul cu tămâie în spinare până ce socoti că hoţii i-au pierdut urma. Pe urmă porni la drum agale şi nu se opri decât când soarele se ridicase pe cer de o suliţă. Gândindu-se ce să facă el cu tămâia pe care o luase, se hotărî s-o aprindă ca să aducă lui Dumnezeu mulţumire pentru că-l scăpase de mânia hoţilor. Deşertă deci sacul şi adunând tămâia grămadă îi dete foc.

– Popa în biserică – zise el în sinea lui – nu pune în cădelniţă decât câte o bucată, că e zgârcit. Eu am pus un sac întreg.

Tămâia, aprinzându-se, făcu un fum gros care se ridica spre cer ca un stâlp, iar Păcală sta şi se desfăta la priveliştea asta. Pe când se uita în sus, deodată numai ce vede că se deschide cerul şi primeşte fumul de tămâie.

În cer, pe un jeţ de fildeş, stătea Dumnezeu cu barba albă şi cu faţa bucuroasă de jertfa pe care i-o aducea Păcală, iar în juru-i numai îngeri, heruvimi şi serafimi. Domnul mişcă mâna şi face semn unui înger, care zboară din cer în jos şi, cât ai clipi din ochi, se opri lângă Păcală. Apoi luându-l pe Păcală pe-o aripă, zbură cu el drept în cer şi-l aşeză la picioarele jeţului dumnezeiesc. Lui Păcală i se făcuse inima cât un purice.

Domnul Dumnezeu, întinzând mâna în semn de blagoslovenie asupra capului lui Păcală, zise acestuia:

– Jertfa ta, Păcală, a fost plăcută sufletului meu şi a fost primită cu mulţumire. Ca să te răsplătesc, cere de la mine un dar şi eu îţi voi da ţie.

Păcală se codi la început, căci nu ştia ce să ceară. Aruncându-şi apoi ochii împrejur, zări într-un colţ un cimpoi vechi, aruncat acolo de cine ştie câtă vreme şi uitat, de se găinaseră şi găinile pe el. Şi luându-şi inima în dinţi, Păcală zise:

– Fiindcă e voia ta, doamne, să-mi aleg ceva, iacă, dă-mi cimpoiul acesta, că de mult râvnesc să am un cimpoi.

Dumnezeu, văzând ce-şi alesese Păcală, începu să râdă de prostia lui şi-i zise:

– Păcală băiete, eu sunt domnul Dumnezeul tău şi-mi stă în putere să-ţi dau tot ce vei pofti. Cum se poate, dar, ca tu să-ţi alegi un cimpoi? Alege-ţi altceva, mai de preţ.

Dar Păcală stărui.

– Dă-mi cimpoiul acesta, fiindcă de mic copil cea mai aprinsă dorinţă a mea a fost să dobândesc un cimpoi.

Văzând Dumnezeu că hotărârea lui Păcală e neclintită, nu mai căută să-i schimbe gândul, ci-i dete cimpoiul.

Apoi, la un semn al domnului, îngerul îl luă iar pe aripă şi, purtându-l prin văzduh ca gândul de iute, îl aşeză lin pe pământ, în locul de unde-l luase.

Păcală era vesel şi mândru de darul pe care-l luase din cer.

Păcală înveseleşte nişte capre şi face ce vede că face şi vecinul

Păcală era acum mulţumit. Scăpase de belele şi se făcuse şi cu un cimpoi. De la un timp hotărî să-şi facă şi el un rost în lume şi să nu mai bată drumurile fără nici un căpătâi. Când îl răzbi foamea, se duse la un boier bogat şi se băgă argat la el. Toată treaba la care-l puse boierul, era să se ducă la iarbă cu caprele. Pleca dis-de-dimineaţă şi seara se întorcea la curte.

Într-o zi spune stăpânului:

– Ce să fie, bre, Păcală, cu caprele astea. Le aduci aşa posomorâte. De ce nu vin şi ele mai vesele, sărind şi râzând?

Iar Păcală răspunse:

– De, stăpâne, ştiu eu ce-o fi cu ele? Dar dacă vrei să le vezi, cum zici, vesele, sărind şi râzând, voi purta eu de grijă să le fac cum ai poftit.

A doua zi, Păcală plecă iar cu caprele la păşune. Gândul lui era cum să împlinească voia stăpânului. Îşi bătu capul, chibzui, şi în urmă găsi. Uite ce-i trăsni prin cap blestematului: taie fiecărei capre câte un picior de la genunchi, cum şi buza de sus. Seara, când se întoarseră acasă, caprele şchiopătau umblând numai în trei picioare, de aceea păreau că sar, şi cum stăteau cu gura rânjită, fiindcă li se tăiase buza de sus, parcă râdeau întruna.

Când dete boireul cu ochii de ele, să-l apuce leşinul şi mai multe nu. Şi-i zice lui Păcală:

– Ce-ai făcut cu caprele, omule, ce li s-a întâmplat?

Iar Păcală răspunse:

– Dar bine, stăpâne, nu mi-ai spus că vrei să vezi caprele sărind şi râzând? Iată că ţi-am făcut pe plac.

Omul se luă cu mâinile de cap, dar n-avu ce să-i facă. De aici înainte însă nu-l mai

trimise cu caprele la iarbă, ci-i dete de lucru pe lângă casă, cu celelalte slugi.

Într-o zi plecară cu toţii la munca câmpului. Pe Păcală, ca mai nevolnic, îl lăsară să vadă de casă, că de treabă nu-l socoteau bun.

– Da' eu ce să fac acasă? întrebă Păcală când deteră să plece.

Stăpânul îi răspunse:

– Fă şi tu umbră pământului, ori mai bine, fă ce-i vedea că face vecinul.

Păcală zise:

– Bine, aşa am să fac.

Dar vecinul se urcă pe casă şi începu s-o dezgolească, aruncând în jos acoperişul de stuf care putrezise, ca să-l înlocuiască cu altul. Păcală, văzând una ca asta, se urcă şi el pe casă şi începu să scoată olanele una după alta, şi să le arunce jos, unde se sparseră în bucăţele.

Când veni boierul acasă, văzu bucuria pe care i-o pregătise argatul.

– Ce-ai făcut, blestematule! îi strigă el lui Păcală, luându-se cu mâinile de cap.

– Am făcut şi eu ce-am văzut că face vecinul: ori nu mi-ai spus aşa?

Văzând boierul că Păcală e cam într-o ureche, îi dete simbria pe care o avea de primit şi-l goni de la curtea lui.

Păcală intră argat la un popă cu barba roşie

Păcală plecă iar la drum şi după ce colindă o vreme, ajunse într-o zi într-un sat. În satul ăsta se întâlni din întâmplare cu fraţii lui. Dar care nu-i fu mirarea când văzu că amândoi fraţii erau cu nasul tăiat. Păcală, vesel de întâlnire, îi cercetă de sănătate şi-i întrebă ce li s-a făcut nasul.

– Să vezi, frate Păcală, răspunse unul din ei. Când ne-am despărţit atunci în pădure, pe noi ne-au ajuns hoţii din urmă, ne-au bătut şi ne-au luat toţi banii, lăsându-ne goi puşcă. Ne-am văzut siliţi dar să intrăm la stăpân şi ceasul ăl rău a făcut să nimerim în satul ăsta. E aici un popă cu barbă roşie, hain la suflet cum nu s-a mai pomenit. Aflând că are trebuinţă de argaţi, am vrut să ne băgăm la el. Dar popa ne-a pus învoială că orice ar face să nu ne supărăm, iar

de ne-om supăra, să ne taie nasul. Ne-a împins păcatul să primim învoiala, şi hoţul de popă ne-a rămas. Precum vezi, am rămas fără nas.

– Unde şade popa cu pricina? întrebă Păcală.

– Uite colo, răspunseră fraţii; dar ce vrei să faci?

– Mă duc să mă bag şi eu argat la el.

Fraţii săriră cu vorba, că popa e ceapcân* rău că o s-o păţească şi el, dar Păcală nu vru să-i asculte. Nu şi nu, că vrea să facă şi el învoială cu popa. Dacă văzură fraţii că nu pot s-o scoată la capăt cu nebunul, îl lăsară să-şi facă de cap şi-şi văzură de drum.

Păcală se duse la casa popii. Popa se nimeri să fie tocmai atunci în curte. Păcală se apropie de el şi-i zise:

– Bine te-am găsit sănătos, părinte.

– Bine-ai venit sănătos, fiule, dar ce vânt te aduce pe la noi?

* Ceapcân – şiret.

– Uite ce e, părinte – zise Păcală – am auzit că ai trebuinţă de un argat.

– Am taică, cum să n-am – răspunse popa. Dar eu sunt un om ciudat, am învoiala mea. Mie nu-mi plac oamenii supărăcioşi şi ursuzi. Pe lângă asta, mai am şi păcatul meu că sunt iute la mânie. Pentru ca să mă dezbăr de meteahna asta, uite ce tocmeală aş încheia eu cu tine. Dac-ai vedea că mă supăr din ceva, să ai dreptul să-mi tai nasul. În schimb, şi eu să-ţi tai ţie nasul, dacă te vei supăra vreodată. Fără învoiala asta nu te primesc.

Păcală se învoi. Deteră mâna amândoi, încheiară zapisul*, îl iscăliră de faţă cu notarul şi puseră ca soroc al învoielii “când o cânta cucul”.

Şi chiar din ziua aceea Păcală rămase la popă.

* Zapis – act, contract.

Popa-l lasă pe Păcală nemâncat, dar Păcală tot mănâncă

Acuma popa, dac-a făcut aşa tocmeală, crezuse că iute-iute îl va mânia pe argat pentru ca, potrivit zapisului, să-i taie nasul. Drept aceea chiar din capul locului începu să-i facă câte şotii toate.

Dis-de-dimineaţă îl trimise pe Păcală la treierat. Păcală se duse şi se apucă de treabă cu hărnicie.

La amiază, muncitorii toţi lăsară lucrul şi plecară la masă. Lui Păcală însă nu-i adusese nimeni de mâncare. Bag-seama, şiretul de popă potrivise lucrurile dinadins. Răbdă Păcală cât răbdă de foame, până începu să fluiere, ştiţi vorba românului: "Boierul când îi e foame se plimbă, românul fluieră, iar ţiganul cântă". Dacă văzu şi văzu că nici pomeneală să i se aducă prânzul, puse şi el mâna, umplu un sac cu grâu

şi repezindu-se până în capul satului, îl dete unei femei pe de-ale mâncării. După ce mâncă, se întoarse la arie şi-şi văzu de treburi.

Seara la cină, tot aşa. Toată lumea ospăta, numai Păcală ba. Dar acum ştia meşteşugul: înhăţă doi saci cu grâu şi fuga-n sat, unde femeia îl ospăta în lege.

Cum se întoarse la arie, iată că vine şi popa să vadă cum merge treieratul.

– Ei, Păcală, zise popa, ai treierat?

– Treierat, părinte, treierat – răspunse Păcală.

– Dar mi se pare că la prânz a uitat coana preoteasă să-ţi trimită de mâncare, zise iar deşucheatul de popă, uitându-se la Păcală cu coada ochiului.

– Aşa e, părinte, dar nu face nimic.

– Ba mi se pare că nici cina nu ţi-a trimis-o, zise iar popa în bătaie de joc.

– Nici, răspunse Păcală.

– Ei eşti supărat?

– Eu supărat? Da' de unde! Am mâncat mai bine decât dumneavoastră.

– Cum aşa? întrebă popa.

– Păi să vezi. Când am văzut că trece amiaza şi mie nu-mi trimite mâncare, am înţeles că coana preoteasă m-a uitat şi, cum mi se făcuse foame, am luat un sac cu grâu şi l-am dat unei femei din sat pe mâncare. Iar în deseară, ca să mănânc mai bine, i-am dus femeii doi saci cu grâu.

– Tiii! blestematule! strigă popa. Mi-ai prăpădit trei saci cu grâu!

– Ce, te-ai supărat, părinte? întrebă Păcală scoţând un briceag din chimir.

– Aş, nu, cum o să mă supăr pentru atâta lucru, zise popa cu ciudă.

Popa începu să vadă că nu e de glumit cu Păcală.

Păcală cară băligarul

După ce se sfârşi treieratul, popa îi zise lui Păcală.

– Mâine să începi să cari băligarul.

– Să-l car, stăpâne, dar unde?

Popa răspunse:

– Să iei câinele cu tine şi unde s-o aşeza el, acolo să laşi băligarul.

– Bine, părinte, aşa voi face.

Dimineaţa, Păcală încărcă un car cu băligar şi plecă apoi cu el, luând şi câinele, după vorba popii. Merseră ei cât merseră şi, fiind cald, câinele se opri lângă o râpă adâncă plină cu apă stătută.

– Aici trebuie să dăscarc gunoiul, îşi zise Păcală.

Şi punând mâna pe lopată, descărcă tot băligarul în râpă. Apoi se întoarse acasă,

încărcă din nou carul şi-l descărcă tot în groapa aceea. Şi tot aşa, de vreo douăzeci de ori, până ce cără tot băligarul, că avea popa vite multe şi se strânsese mult.

Spre seară plecă şi popa la câmp să vadă ce ispravă îi făcuse argatul. Ajuns la ţarină, se uită încoace, se uită încolo, nici urmă de băligar. Când să plece, văzu hăt încolo, în râpă, gunoiul adus de Păcală.

Se întoarse popa necăjit acasă şi tăbărî cu gura pe Păcală, că i-a făcut atâta stricăciune, că în loc să împrăştie băligarul pe ţarină l-a aruncat în râpă, cum o să-l mai scoată acum din fundul râpei şi câte toate.

Păcală răspunse liniştit:

– Eu, părinte, am făcut aşa cum mi-ai poruncit. Mi-ai spus să arunc gunoiul unde s-o opri câinele, şi câinele acolo s-a oprit. Dar precum văd, părinte, te-ai supărat?

– Eu? răspunse popa. Ferească Dumnezeu. Cum o să mă supăr pentru atâta lucru?

Şi înghiţi în sec şi de data asta.

Păcală sătul și cașcavalul ne-nceput

A doua zi chemă popa pe Păcală dis-de-dimineață și dându-i o pâine și un cașcaval, îi zise:

– Înhamă boii la car și du-te la pădure după lemne. Dă zor să fii îndărăt când o scăpăta soarele. De mâncat, iacă îți dau pâinea asta și cașcavalul ăsta. De ți-ar fi foame, să mănânci dar să mi le aduci înapoi întregi.

Păcală se uită lung la popă, dar nu zise nimic. Cum naiba era să mănânce din merinde și s-o aducă înapoi întreagă? Dar tăcu și nu zise nimic.

Înjugă boii la car și plecă la pădure. Aici dejugă boii, îi dete la iarbă, și până să s-apuce de lucru, se gândi să-și potolească foamea. Dar cum să facă și cum să dreagă

pentru ca şi el să se sature şi merindea să rămână ne-ncepută?

Nu-şi bătu capul multă vreme, şi găsi. Scoase briceagul din chimir, tăie un dop în caşcaval, şi apoi scobi cu briceagul de scoase tot mijlocul. Tăie apoi un dop şi în coaja pâinii şi-i scoase şi ei miezul. Avea acum şi pâine şi caşcaval. Se puse deci şi mâncă bine. După aceea aşeză dopurile la locurile lor şi puse merindea în traistă.

După ce încărcă apoi carul cu lemne, înjugă boii şi plecă acasă. Când îl văzu popa, îl întrebă dacă i-a adus pâinea şi caşcavalul întregi.

– Le-am adus părinte, iată-le, sunt neîncepute. Se uită popa la ele, întregi erau. Dar când le luă în mână, văzu că-s uşurele de tot.

– Da' de ce sunt aşa de uşoare, Păcală?

– Păi cum să nu fie uşoare, dacă n-au miez?

– Cum n-au miez? întrebă popa supărat.

Şi Păcală spuse popii tot, cum făcuse. Popa nu mai putu de necaz, văzând cât de

bine îl păcălise argatul, şi cine ştie ce i-ar fi zis, dacă nu-şi aducea aminte de învoiala cu nasul. Tăcu iar din gură şi nu mai zise nimic. Ştiţi, vorba ceea: Frica păzeşte pepenii.

Acu, de tăcut, tăcu el popa, că n-avea încotro, dar îi crăpa fierea-n el de necaz.

Păcală cântă oilor din cimpoi

Văzând popa că nu e de glumit cu Păcală, hotărî să-l ţină cât mai puţin pe lângă casă. De aceea îl trimise cu oile la păscut.

Pe câmp, Păcală se aşează la umbra unui copac şi, ca să-i treacă de urât, umflă cimpoiul şi începu să cânte. Dar nu mică-i fu mirarea când văzu că oile toate se strâng în jurul lui şi încep să joace de parcă erau apucate de alte alea. Tăcu Păcală din cimpoi, se opriră şi oile; începu Păcală iar să cânte, se porniră iar şi oile pe jucat. Acum îşi dete seama Păcală că cimpoiul lui are dar, şi se înveseli foarte în gândul lui. Dar cum nu ştia tocmai bine să cânte din cimpoi, cântă întruna, până seara, ca să înveţe, iar oile jucară şi ele mereu, fără să mai pască.

Seara, când se întoarseră acasă, popa văzu că oile sunt nemâncate şi ostenite şi întrebă pe Păcală ce s-a întâmplat:

– Nimic, părinte, dar vezi că oile, în loc să pască, au sărit şi s-au zbenguit întruna.

Popa, ca să se încredinţeze că nu-s bolnave, le băgă în ţarc şi le dete fân. Oile, când văzură fânul se repeziră şi îmbucară cu lăcomie. Popii îi veni inima la loc.

A doua zi, oile se întoarseră tot trudite şi nemîncate, şi popa începu să se îngrijească.

– Mâine – îşi zise el – am să mă iau după Păcală, să văd ce face el şi cum paşte oile, de le lasă nemâncate.

Cum zise, aşa făcu.

Se luă binişor după Păcală şi se ascunse în nişte mărăcini, ca să vadă ce naiba face blestematul de cioban.

Păcală însă îl simţise pe popa că se ţine după el, dar se făcu că nu bagă de seamă.

El trase cu coada ochiului şi-l văzu cum se piti între mărăcini.

– Las' că ţi-o fac eu ţie, popo, se gândi el, şi începu să cânte din cimpoi. Cum începu să cânte, cum începură oile să sară şi să joace.

– Mare drăcovenie şi asta, îşi zise în gând popa. Dar n-apucă bine să isprăvească vorba, că simţi cum i se saltă picioarele de la pământ şi începe şi el să joace. Sărea şi juca bietul popa de duduia pământul sub picioarele lui. Cătă el să se oprească, încercă să se ţină cu mâinile de nişte tufe de porumbar, dar degeaba. Cântecul cimpoiului îl sălta şi-l învârtea printre mărăcini ca pe un titirez. Iar Păcală, de ce-l vedea pe popă că sare mai tare, de ce-i cânta mai vârtos. Tot ţopăind printre mărăcini, popa îşi sfâşie antreul, îşi zgârie mâinile şi obrazul şi-şi smulse barba, de ajunse vai şi amar de capul lui. Gâfâind, abia putu să-i strige lui Păcală:

– Ci mai încetează, blestematule; că doar n-oi fi vrând să cânţi până diseară.

Dar Păcală să tacă, ba! Se aşeză drept în faţa popii şi dă-i înainte din cimpoi, fără să-i pese de chinurile stăpânului său. Abia hăt încolo pe la amiază, se opri şi Păcală din cântat, iar popa, aşa rupt de oboseală cum era, o tuli glonţ spre casă, de teamă să nu-l încalţe iar Păcală la joc.

– Ce, părinte, ori te-ai supărat? strigă Păcală din urmă, văzându-l cum fuge.

– Ba eu, taică, nu m-am supărat, răspunse popa, dar din fugă nu se opri.

Cântecul lui Păcală face pe preoteasă să cadă din pod

Când ajunse acasă popa, abia se mai putea ţine pe picioare de osteneală. Preoteasa, când îl văzu cu antereul sfâşiat, cu barba ruptă, cu obrazul zgâriat, îşi făcu cruce ca de cine ştie ce năpastă.

– Vai de mine, părinte, da' ce-ai păţit de-ai ajuns aşa? întrebă ea cuprinsă de spaimă. Popa se aşeză pe o laviţă, răsuflă din adâncul pieptului şi pe urmă povesti păţania toată de la început şi până la sfârşit. Îi spuse cum se luase după Păcală, cum acesta începuse să cânte din cimpoi şi cum jucau oile la cântatul lui. Şi adăugă popa:

– Cântă, blestematul, aşa de frumos din cimpoi, că fără să vrei îţi vine să joci. Iacă eu, om bătrân şi aşezat, nu m-am putut ţine şi am jucat de credeam că nu mă mai opresc.

Dar preoteasa nu vru să creadă şi rămase în credinţa că popa vrea s-o păcălească spunându-i minciuni.

Văzând popa una ca asta, se hotărî să-i facă şi ei o poznă. De aceea, seara, când Păcală se întoarse cu oile de la iarbă, îi ieşi înainte în poartă şi-i spuse:

– Ascultă, Păcală, preoteasa nu vrea să creadă că tu cânţi aşa de bine din cimpoi. Ia hai în casă să cânţi niţel, ca să audă şi ea.

Dintru-ntâi Păcală nu voi, dar popa îl rugă atâta până ce-l hotărî să ia cimpoiul. Popa, pentru ca să nu mai păţească ce-a păţit la câmp, îşi legă două pietre de moară de picioare.

Preoteasa, în vremea asta se urcase după treburi în pod. Când începu Păcală să zică din cimpoi, ea începu să joace în pod. Păcală abia mai putea cânta de râs când auzi pe preoteasă jucând de duduia podul. Jos popa smucea pietrele de moară zvâcnind mereu în sus, iar sus preoteasa ţopăia de să dărâme podul. Şi jucă astfel preotea-

sa, până ce, ajungând la gura podului, căzu jos şi unde căzu, acolo-şi dete duhul.

Popa, văzând una ca asta, începu să-l ocărască pe Păcală, dar acesta îl întrebă liniştit:

– Ce te-ai supărat, părinte?

– Eu nu m-am supărat, taică, răspunse popa domol, de teamă să nu-i taie nasul.

Iar preoteasa moartă a fost, moartă a rămas, şi nici popa cu darul lui n-a mai avut ce-i face, că popa botează, dar zile nu dă.

Păcală găteşte mâncare cu mărar şi pătrunjel

Boci popa cât boci pierderea preotesei, dar la urmă se linişti, căci ştiţi vorba bătrânească: morţii cu morţii şi vii cu vii. Îi venea lui cam greu fără preoteasă, dar ce era să facă?

Într-o duminică dimineaţa, plecând la sfânta slujbă, puse oala pentru bucate la foc şi-i spuse lui Păcală:

– Vezi, Păcală, când o da oala-n fiert, să pui mărar şi pătrunjel. Când m-oi întoarce de la biserică să fie toate gata. Ai înţeles?

– Înţeles, părinte.

Popa plecă fără grijă, iar Păcală, rămânând singur, prinse pe cei doi câini ai popii care se numeau unul Mărar, iar altul Pătrunjel, îi tăie şi puse din fiecare câte o bucată în oală.

Când se întoarse popa de la biserică, se aşeză la masă să mănânce, că i se făcuse foame. După ce mâncă, strigă câinii să le dea oasele şi, nevăzându-i, întrebă pe Păcală ce s-au făcut.

Păcală răspunse:

– Câinii, părinte, i-ai mâncat.

– Cum aşa? întrebă popa speriat.

– Păi bine, părinte – răspunse Păcală – nu mi-ai spus să bag în oală pe Mărar şi pe Pătrunjel? Aşa am făcut cum mi-ai spus.

– Vai de mine, blestematule, ne-ai spurcat pe toţi, se văita bietul popă şi soacră-sa, simţind că li se întoarce stomacul pe dos de greaţă.

Păcală atunci îl întrebă, liniştit, scoţând briceagul de la brâu:

– Ce, părinte, ori te-ai supărat?

– Ba eu, taică, nu m-am supărat; de ce să mă supăr?

Dar inima popii, numai el o ştia săracul!

Podul lui Păcală

A intrat la grijă popa cu Păcală. Până aici tăiase el nasul multora, dar acum vedea că şi-a găsit coasa gresia. Ce se gândi popa, ce se socoti, că-şi zise că mai bine să dea multul cu multul numai să scape de pacostea de argat. Drept aceea chemă pe Păcală şi-i zise:

– Sunt prea mulţumit de slujba ta, Păcală, şi ca dovadă că sunt mulţumit, îţi dau de acuma drumul să te duci. Ia-ţi un car şi o pereche de boi pe care ţi-ai alege tu, şi du-te sănătos.

Dar Păcală răspunse:

– Ba nu, părinte! Tocmeala ne-a fost până ce-o cânta cucul, nu plec acuma să mă pici cu ceară. Am să stau până s-o împlini sorocul învoielii.

Oftă popa, dar n-avu încotro

Tot chibzuind cum să scape de Păcală, se gândi să-i dea să facă treburi grele, pe care el să nu fie în stare să le facă. De aceea într-o dimineaţă chemă pe Păcală şi-i zise:

– Ascultă, Păcală, curtea noastră e plină de noroi. Ia să-mi faci tu un pod de la poartă până la uşa pridvorului. Dar să-mi faci un pod aşa fel, încât când oi pune un picior, să fie moale, iar când oi pune celălalt picior să fie tare.

– Bine stăpâne, răspunse Păcală, oi face cum ai poruncit. Mâine dimineaţă podul e gata.

Seara, după ce se culcă popa şi ai lui, Păcală ieşi în curte scoase toate oile şi, trântindu-le una câte una, le tăie capetele şi picioarele. Apoi, aşeză oile de la poartă până la casă, una cu spatele în sus, alta cu burta în sus.

– Aşa o să fie bine, gândi Păcală: o oaie cu spinarea, alta cu burta: o călcătură tare, alta moale.

Luă apoi pământ, acoperi bine oile ca să nu se vadă din ce e făcut podul, iar capetele şi picioarele le ascunse în gunoi. După ce sfârşi toate, se duse şi se culcă.

Dimineaţă, popa-l întrebă dacă podul e gata.

– Gata, stăpâne, răspunse Păcală.

Ieşi popa în curte şi porni pe pod. Era tocmai aşa cum îi ceruse lui Păcală. Când punea un picior, era moale; când punea pe celălalt, era tare. Şi tot aşa.

Popa se minună foarte de destoinicia lui Păcală. Şi după ce-l lăudă îndeajuns, îi zise:

– Ei, acum ia oile şi du-te cu ele la păscut.

– Apoi, oile. Părinte, n-or mai paşte de acum înainte, că şi-au împlinit veleatul*.

– Cum aşa? întrebă popa mirat.

– Oile sfinţiei tale sunt aşezate în podul acesta, care cu spinarea în sus, care cu burta.

* Veleat – termenul, sfârşitul vieţii.

– Blestematule! Tartore! Strigă popa deznădăjduit, m-ai sărăcit, mi-ai ucis toate oile.

– Apoi de, părinte, altfel cum era să-ţi fac podul să aibă o călcătură tare şi una moale? Ori poate te-ai fi supărat cumva?

– Da' de unde să mă supăr, taică, răspunse popa domol, de frica briceagului; cum o să mă supăr pentru atâta lucru?

Păcală şi cucul

Mare scârbă şi amar pe sufletul popii, care vedea că şi-a găsit acuma naşul. Îşi bătuse el joc de multă lume, dar acum îi venise şi lui rândul.

– Trebuie cu orice preţ să scap de Păcală, gândi el, dar cum să fac?

Îşi frământă el mintea multă vreme, dar degeaba. Când numai iată că într-o seară îi spuse soacră-sa:

– Am eu un mijloc să scăpăm de proclectul* ăsta. Mâine, eu am să mă duc dis-de-dimineaţă în părul din grădina noastră şi am să cânt ca cucul. Tu atunci să-i spui lui Păcală că i s-a împlinit anul, să-i dai simbria şi să plece pe aci încolo.

Cum vorbiră aşa făcură.

* Proclet – afurisit.

Dis-de-dimineaţă, soacra se sui în păr şi începu a cânta ca cucul. Popa chemă iute pe Păcală şi-i spuse:

– Auzi, băiete, cântă cucul. Ţi s-a împlinit anul. Să-ţi dau ce-i al tău şi să pleci cu Dumnezeu.

– Bine, părinte, voi pleca, răspunse Păcală. Dar până una alta, mă duc să văd şi eu ce fel de cuc e ăsta, că n-am văzut cuc în viaţa mea.

Zicând acestea, intră în grădină, puse mâna pe o scurtătură de lemn şi zvârrr... cu ea în păr. Soacra căzu jos din păr şi rămase moartă.

– Ei, al naibii cuc, zise Păcală râzând; ăsta e cuc cu chip de muiere.

Dar popa, să-l apuce nebuniile şi mai multe nu. Se luă cu mâinile de cap şi începu să se vaite că-i nenoroceşte tot neamul.

Păcală nu-l lăsă să se vaite mult şi-l întrebă scurt:

– Te-ai supărat, părinţele?

– Ba eu, taică, nu m-am supărat; da' zic şi eu aşa, ca tot creştinul.

Sus, părinte, că se udă cărticelele

Văzând popa că n-o scoate la capăt cu Păcală, se sfătui cu băiatul lui ca peste noapte să fugă unde-or vedea cu ochii, că de-or mai sta, hoţomanul le face de petrecanie la amândoi.

După ce se înţeleseră, popa strânse cărţile pe care le avea şi le puse într-un sac, cu gândul ca să le ia cu el.

Păcală însă îi simţise.

– Fugiţi voi, fugiţi, îşi zise el, dar de mine nu scăpaţi uşor.

Odată, ieşind popa până în curte, Păcală intră repede în odaie şi se vârî în sac, aşezând câteva cărţi deasupra.

Popa, nemaivăzându-l, crezu că s-a dus să se culce. Luând doar sacul la spinare, îşi chemă băiatul şi ieşiră pe furiş pe poartă.

Pe urmă popa, scoţând din grajd un măgar, îi puse sacul în spinare şi, încălecând şi el, porniră la drum.

Merseră ei cale lungă, băiatul pe jos, că era tânăr şi voinic, iar popa pe măgar. Erau veseli şi mulţumiţi că scăpaseră de Păcală şi că de aici înainte puteau să ducă şi ei o viaţă mai liniştită.

Mergând aşa ajunseră la o apă. Cum s-o treacă? Pod, nu, nimica nu. Hai să treacă prin vad. Băiatul porni înainte, după ce-şi suflecase bine nădragii, iar după el venea măgarul cu sacul şi cu popa în spinare. La un loc, fiind apa cam adâncă, fundul sacului se udă, şi atunci Păcală strigă:

– Sus, părinte, că se udă cărticelele.

Popa se uită mirat în toate părţile, dar nevăzând pe nimeni, întrebă pe fiu-său dacă el vorbise. Acesta îi răspunse că nu. Popa îşi închipui că i se păruse.

Mai făcură câţiva paşi, şi sacul atingând iar faţa apei, Păcală zise încă o dată:

– Sus, părinte, că se udă cărticelele.

Popa auzise de data aceasta destul de lămurit.

– Mare minune şi asta, gândi el. Se vede că vreuna din cărţile sfinte din sac a vorbit, că altul n-are cine.

Şi popa văzu în întâmplarea aceasta un semn că blagoslovenia domnului e cu el.

Cum ajunse la mal, descărcă sacul de pe măgar şi-l desfăcu, voind să vadă care era cartea cea minunată. Dar cum desfăcu sacul la gură, ţâşti! sări din el Păcală, care-i spuse popii râzând:

– Bine că te-am găsit sănătos, stăpâne. Ca o slugă credincioasă ce-ţi sunt, n-am voit să te las să pleci singur. Am venit şi eu să te slujesc, că până mi s-o împlini sorocul, mai e vreme!

Popa când îl văzu i se făcu negru înaintea ochilor şi parcă nici inima nu-i mai bătea de spaimă.

– Ptiu! ucigă-te crucea de tâlhar să te ucigă! zise el cu dinţii clănţănind.

Dar Păcală de colo:

– Ce, părinte, te-ai supărat?

– Nu, taică, nu m-am supărat, răspunse popa, da' m-am mirat când te-am văzut ieşind din sac. Şi popa scuipă încolo de scârbă şi de obidă.

Vedea el că de ce se temea, nu putea să scape.

Cum îneacă popa pe fiul său

Până una-alta amurgise. Satul era departe. Se hotărâră dar să rămână acolo peste noapte. Chiar la malul apei găsiră un loc bun lângă un tufiş. Potriviră locul şi se culcară. Păcală, spre malul apei, lângă băiatul şi apoi popa. Iar Păcală, ca să mai audă ce zic de el, începu să sforăie tare, ca să creadă ei că a adormit.

Popa, crezându-l adormit, se sfătui cu fiu-său ca peste noapte să-l omoare pe Păcală.

– Dar cum, păcatele, o să putem noi dovedi pe un vlăjgan ca ăsta, care e voinic şi şiret nevoie mare? întrebă băiatul.

Popa răspunse:

– Uite cum. Înspre dimineaţă, când i-o fi somnul mai greu, tu să-i dai brânci în

apă, şi aşa scăpăm de el. Te deştept eu când o fi să fie.

– Bine, taică, dacă zici dumneata…

Şi adormiră amândoi.

Păcală, cum am spus, nu dormea, ci numai se făcea că doarme, aşa că auzi tot.

– He-hei! zise el în sinea lui; nu v-aţi găsit omul. De nu v-oi fi eu naşul, apoi n-are cine. Când simţi c-au adormit, se sculă binişor, împinse cu băgare de seamă pe băiatul popii în locul lui, iar el trecu în locul băiatului, lângă popa. După ce se încredinţă că popa nu simţise nimic, adormi fără nici o grijă.

Înspre cântători, când somnul e mai greu, popa zgâlţâi pe Păcală, crezând că e fiu-său, şi-i şopti:

– Acum e vremea; dă-i brânci în apă.

Păcală ascultă şi dând un brânci zdravăn băiatului, acesta, adormit cum era, căzu în apă şi se înecă.

Popa, auzindu-l căzând în apă, răsuflă o dată din băierile inimii, de parcă-i s-ar fi

luat o piatră de moară de pe piept. Păcală îl auzi şoptind:

– Mulţumesc ţie, doamne, că m-ai ajutat să scap de pacostea asta.

De bucurie, popa adormi iar şi dormi buştean până la răsăritul soarelui. Când se deşteptă, se uită alături şi încremeni. Nu-i veni să creadă ce vedea. Se frecă la ochi, socotind că visează, dar degeaba: lângă el era Păcală, blestematul de Păcală, iar fiu-său nicăieri.

– Unde mi-e băiatul, satano, ce mi l-ai făcut? strigă el ca ieşit din minţi, zgâlţâindu-l pe Păcală. Dar Păcală îi răspunse liniştit.

– Stai binişor, părinte, nu te iuţi. Ştii cine sapă groapa altuia cade el întâi în ea. Sfinţia ta ai vrut să mă îneci pe mine şi iată că ţi-ai înecat singur băiatul.

Păcală taie nasul popii

Auzind popa vorbele lui Păcală, nu mai ţinu seamă de nimic şi tăbărî asupra lui cu gura, acoperindu-l de ocări şi de blesteme.

Păcală însă îl întrebă:

– Ce, părinte, te-ai supărat?

– Da' cum să nu mă supăr, nelegiuitule, apostatule*, om fără suflet! Mi-ai risipit averea, m-ai lăsat pe drumuri, mi-ai omorât nevasta, mi-ai prăpădit soacra, acuma mi-ai înecat şi feciorul. Nu te-ar mai răbda Dumnezeu, tâlharule!

– Stai, părinte, că nu e aşa, răspunse Păcală… Eu oi fi cum oi fi, dar dumneata, faţă bisericească, slujitor al sfântului altar, se cădea să faci ce-ai făcut?

* Apostat – care s-a lepădat de credinţă, nelegiuit.

Păi dumneata n-ai nici Dumnezeu, nici sfinţi! De câţi oameni ţi-ai bătut joc, tăindu-le nasul? Chiar eu am doi fraţi, pe care i-ai pocit fără nici o milă. Când m-ai tocmit pe mine argat, nu te gândeai să mă pui să-ţi slujesc de pomană şi, pe deasupra, să-mi tai şi nasul? După faptă şi răsplată. Acum, uite zapisul dintre noi. Stă scris că dacă te vei supăra, să-ţi tai nasul. Mi-ai spus singur că te-ai supărat, aşa că, potrivit învoielii, am să-ţi tai nasul.

Popa că hâr, că mâr, da din colţ în col, că doar l-o face pe Păcală să-l lase în pace. Dar Păcală era turc.

– Nu vreau să ştiu nimic, zise el. Scrie în zapis aşa? Vreau ca păţania asta să slujească de învăţătură şi altora.

Şi fără să mai lungească vorba, scoase briceagul şi taie popii nasul.

Popa n-avu încotro şi se lăsă. Pe urmă, trântindu-se la pământ, gemu amar, mustrându-se singur pentru răutatea lui, zicând:

– Cine-o mai face ca mine, ca mine să păţească! Păcală luă atunci sacul, îl deşertă de cărţi şi, aruncându-l pe umeri, plecă pe aci încolo, zicând popii:

– Rămâi sănătos, părinte, că eu mă duc. S-auzim de bine! Simbria nu ţi-o cer, drept simbrie mă mulţumesc cu sacul ăsta.

Şi s-a dus. Iar popa, după ce s-a sculat de jos, s-a întors în satul lui şi s-a făcut om de omenie, că şi dracul când a îmbătrânit, s-a făcut pustnic.

Păcală se întâlneşte cu Tândală

După ce se despărţi de popa, Păcală întinse piciorul la drum, fluierând ca un om cu cugetul împăcat. Îi părea bine că răzbunase pe fraţii lui şi că dovedise răutatea popii.

Mergând el aşa în dorul lelii, că rost de treabă nu avea, ajunse la o pădure de stejari, unde se opri o leacă să se mai odihnească. Uitându-se în sus, văzu stejarii plini de gogoşi de acelea şi-şi umplu sacul cu ele. Pe urmă, după ce se odihni destul, plecă iar la drum cu sacul în spate.

Nu merse mult şi se întâlni cu un om, care avea şi el un sac în spate. Îşi deteră bun întâlnit şi apoi stătură de vorbă.

– Da-n sac ce ai, creştine? întrebă Păcală.

– Ia, nişte făină, răspunse omul. Dar tu?

– Nişte nuci, zise Păcală.

– Ştii ce, vorbi iar acela, hai să schimbăm sacii, pe nevăzute.

Schimbară sacii şi plecară. După puţin timp se opriră şi căută fiecare în sacul lui. Şi se puseră, nene, pe un râs, de răsuna pădurea. Păcală, în loc de făină, găsise în sacul omului răzătură de lemn, pe care o strânsese de la un ferăstrău, iar acela, în loc de nuci, găsise în sacul lui Păcală gogoşi de tufă, precum bine ştim. Şi acum râdeau amândoi, că încercaseră unul pe altul să se păcălească şi se păcăliră singuri.

– Cum te cheamă? întrebă Păcală pe celălalt.

– Tândală mă cheamă. Dar pe tine?

– Păcală. Am auzit eu de numele tău.

– Şi eu de-al tău, că ţi-a mers vestea.

Ei se bucurară foarte că s-au întâlnit şi s-au cunoscut. Dar îşi ziseră că amândoi pe un loc nu pot sta, că prea sunt vicleni şi unul şi altul.

– Mai bine să ne despărţim.

– Mai bine.

Şi luându-şi rămas bun, îşi schimbară sacii, luând fiecare pe al lui şi plecară, unul la răsărit, altul la apus.

Păcală schimbă o mireasă tânără într-un țap bătrân

Plecă Păcală cu sacul cu gogoşi în spate. Nu după multă vreme se întâlni c-o nuntă-n cale. Cântau şi chiuiau nuntaşii de răsunau văile.

Nuntaşii, când ajunseră în dreptul lui Păcală, îl întrebară ce are în sac.

Păcală răspunse că nişte ouă.

– Da' de unde ai atâtea ouă? mai întrebară ei.

– Uite, cum vedeţi muntele ăla? răspunse Păcală; e plin de ouă. Eu am luat un sac că numai un sac aveam la mine. Dar sunt ouă sumedenie, să tot iei să nu se mai sfârşească.

Auzind nuntaşii una ca asta, se lăcomiră şi se hotărâră să se ducă şi ei să adune ouă. Strânseră de prin car tot ce aveau, saci,

velinţe, cergi*, peşchire**, ca să aducă ouă în ele şi plecară. Singură mireasa rămase în car.

Păcală, uitându-se la ea, o văzu plânsă şi abătută. Mireasa îi spuse atunci că-i e silă de ginerele ei, că ea n-a vrut să-l ia că e urât şi bătrân, dar părinţii au silit-o fiindcă e om cu stare. Şi tot jelindu-se, se porni biata mireasă pe un plâns de-ar fi muiat şi pietrele.

Lui Păcală i se făcu milă de ea şi căută s-o mângâie. Pe urmă o întrebă:

– Vrei să te scap eu de ginerele tău?

– Cum să nu vreau, păcatele mele, dar parcă e chip?

– Dacă-i aşa, las' pe mine, că te scap eu. Până s-or întoarce ei cu ouăle – zise el râzând – avem toată vremea. Uite cum să facem. Tu dă-te jos din car şi îmbracă-te cu hainele mele. Pe urmă, ia sacul meu în spinare şi du-te unde-i vedea cu ochii.

* Cergă – pătură, ţol.

** Peşchir – ştergar, prosop.

Cât despre mine, am să mă îmbrac cu hainele tale de mireasă, şi nu-mi purta de grijă, că voi şti eu să ies din încurcătură.

Mireasa nu se lăsă mult rugată. Se dete jos din car, se dezbrăcă iute şi se îmbrăcă cu straiele, lui Păcală, care se îmbrăcă şi el cu hainele miresii. Apoi, fata, luând sacul cu gogoşi, plecă pe drum la vale, veselă că a scăpat de urâtul ei de ginere. Iar Păcală se sui în car în locul ei.

Nu trecu mult şi iată că sosesc nuntaşii, înjurând de mama focului pe drumeţul care-i păcălise. Se întorceau cu mâna goală, căci de unde erau să găsească ouă în munte? Atâta erau de îndârjiţi, că dacă l-ar fi prins pe Păcală atuncea, vai de mama lui ce-ar fi păţit. Dar Păcală stătea frumuşel mireasă în car. Ca să nu-l cunoască, îşi trăsese năframa peste cap şi şedea cu ochii în jos, de, ca o mireasă tristă, că aşa e datul miresei, să plângă la nuntă, oricât i-o părea de bine că se mărită.

Nuntaşii se suiră fiecare la locul lui, care călare care în car, şi alaiul porni. Ajungând acasă făcură o masă mare, dar mireasa stătea tot cu capul în jos. Acu nuntaşii, care ştiau că însoţirea asta nu prea fusese cu voia ei, nu luau în seamă. Atâta doar îi miră pe ei, că mireasa, tristă-tristă, dar da pe gât pahar după pahar.

Petrecură ei, chefuiră, se veseliră cum e datina pe la nunţi şi pe urmă plecară. Mirele luând de mână pe mireasă, intrară în odaia lor. Aici, înainte de a se culca, mireasa rugă pe ginere s-o lase puţin singură să se roage afară pe prispă, că ea s-a jurat odată la sfintele icoane, la o mare nevoie pe care a avut-o, că în noaptea nunţii se va ruga singură afară.

Ginerele întâi nu vru să audă de aşa ceva. Beat-beat – că se îmbătase de mult ce băuse – dar nu uitase că mireasa nu-l lua decât de silă şi se temea să nu fugă chiar în noaptea nunţii.

Mireasa, ca să-l înduplece s-o lase, îi spuse s-o lege cu o frânghie de picior şi dacă i s-o părea că zăboveşte prea mult, să tragă de capătul frânghiei ca să-i facă semn.

Se rugă atâta până ce-l înduplecă. Ginerele legă o frânghie cu un cap de piciorul miresei şi-i dete drumul afară, ţinând el frânghia de capătul celălalt.

Cum se văzu Păcală pe prispă, scotoci prin toate părţile şi descoperind nişte nuntaşi care, de beţi ce erau, nu mai putuseră să plece acasă, ci se culcaseră acolo, îi dezbrăcă şi se îmbrăcă el cu hainele lor. Pe urmă, văzând în curte un ţap, desfăcu frânghia de la piciorul lui şi o legă de coarnele ţapului. Sărind apoi peste gard, o luă la sănătoasa şi dus a fost.

Mirele, în odaie, aşteptă cât aşteptă să vină mireasa de afară şi, văzând că zăboveşte prea mult, trase o dată de frânghie ca să-i facă semn. Dar mireasa nu se ivi. După ce mai stătu puţin, intră la bănuială şi mai trase o dată de frânghie. Ţapul începu să

trage şi el de partea cealaltă şi era cât p-aci să-i smulgă frânghia din mână.

– Dar ce-o fi cu mireasa? îşi zise atunci mirele, şi deschise uşa s-o cheme. Când colo, ia mireasa de unde nu e: în locul ei, dete peste un ţap care se încrunta la el, ameninţându-l cu coarnele.

Păcală scapă pe Tândală de la spânzurătoare

În vremea asta, Păcală se depărta mereu şi spre seară ajunse într-un sat. Aici, în faţa primăriei, văzu lume multă strânsă la un loc. Se uită Păcală bine, dar nu-şi putea da cu părerea cam ce să fie. Şi era o gură, o hărmălaie, ca la bâlci. Păcală se dete mai aproape şi văzu în mijlocul gloatei un om legat fedeleş cu o funie. Dar omul cine credeţi că era? Tândală.

Păcală se apropie atunci de ei şi zise:

– Bine v-am găsit sănătoşi.

– Bine-ai venit sănătos, răspunseră oamenii.

– Dar ce faceţi aici? întrebă iar Păcală.

– Ia, ducem pe omul ăsta la spânzurătoare.

– La spânzurătoare? Vai de mine! Dar cu ce s-a făcut vinovat în faţa obştei de vreţi să-i daţi o osândă atât de grea?

– Apoi cum să nu-i dăm osânda asta, dacă el a umblat să prostească satul? Să auzi şi să te cruceşti. S-a apucat să spună că într-un sat de la poalele muntelui a văzut la un boier, în grădină, o varză cât casa de mare. Văzut-ai ce minciună? Unde s-a mai pomenit o varză cât casa? Ia, minciună de ale gogonate. Şi fiindcă ţine morţiş că a văzut cu ochii lui o asemenea varză, satul a hotărât să-l spânzure. Acuma la spânzurătoare-l ducem.

Păcală, auzind una ca asta, îşi puse în gând să-şi scape tovarăşul de năpastă. De aceea zise:

– Varză cât o casă? Da-de! Naiba a mai auzit de aşa-ceva! Curat minciună gogonată. Eu, drept să spun, am umblat prin multe meleaguri. Dar nici cu ochii n-am văzut, nici cu urechile n-am mai auzit. decât, am văzut şi eu o minune. Într-un sat,

tot de la poalele muntelui, poate tot satul omului ăstuia, am văzut în curtea boierească o căldare cât până-n vârful clopotniţei.

– Ce spui, frate? ziseră atunci oamenii, până în vârful clopotniţei? Şi ce să facă cu ea?

– Ştiu şi eu? răspunse Păcală; pesemne, ca să fiarbă-n ea varza ăstuia, cea cât casa.

– Să ştii că aşa e, ziseră oamenii. Dacă sunt aşa căldări, sunt şi verze. A avut dreptate bietul om. Era să ne facem păcat cu el.

Şi fără să mai stea la gânduri, îl dezlegară pe Tândală, şi-i deteră drumul, ba-i mai umplură şi chimirul cu bani, ca să nu mai spună nimănui ce erau să-i facă.

Tândală plecă, dar cum ieşi din sat, hop şi Păcală după el. Râseră amândoi de păcăleala sătenilor, împărţiră pe din două banii primiţi şi apoi se despărţiră iar, apucând-o unul la deal, altul la vale.

Păcală însurat

Păcală plecă mai departe în lume şi pe unde ajungea, numai de pozne se ţinea. Îi mersese vestea prin sate şi cică de la el a rămas vorba păcăleală, adică de-ale lui Păcală.

Dar toate au sfârşit în lumea asta şi de la o vreme i se urî lui Păcală să tot bată drumurile şi să colinde satele ca un câine al nimănui. Se hotărî dar să se însoare şi să se aşeze la casa lui. Cum se gândi aşa făcu. Dar fiind om sucit, nu stătu să-şi aleagă muierea, şi luă pe cea dintâi care nu zise ba. Acum, linişte şi pace în casa lui Păcală nu s-a pomenit, că era muierea rea de gură cum nu se mai poate. Dar şi Păcală, dacă văzu în ce ape se scaldă, înţelese că nu e chip să facă pureci în casă cu ea şi toate i le scotea împotrivă.

Într-o zi îl trimise femeia la târg să-i cumpere un ac, că n-are cu ce coase. Păcală se duse, dar se întoarse cu mâna goală. Întrebându-l muierea că unde-i acul, el răspunse așa:

– Păi să vezi, nevastă. Am cumpărat acul, dar pe când mă întorceam cu el în mână, unde era mititel, m-am temut să nu-l pierd și l-am pus într-un car cu fân care era pe drum. Când am ajuns în capul satului, ia acul de unde nu e: l-am căutat, am scotocit, parc-a intrat în pământ. Nu-i și nu-i!

Auzind femeua spusele lui, nu mai putu de necaz.

– Ptiu! Trăsni-te-ar Dumnezeu să te trăsnească! zise ea. Atâta lucru nu știi, că un ac nu se poate pune într-un car cu fân?

– Dar unde era să-l pun?

– Să-l fi înfipt și tu în cămașă, la piept.

– Bine, de aici înainte așa am să fac.

A doua zi plecă Păcală la târg să cumpere un fier de plug. Dar se întoarse acasă tot cu mâna goală.

– Unde e fierul? îl întrebă nevasta când îl văzu venind. Ori poate nu l-ai cumpărat?

– Ba de cumpărat, l-am cumpărat, nevastă. Dar să vezi ce s-a întâmplat. După vorba ta, am încercat să-l înfig în cămaşă la piept, dar crezi c-a fost chip să stea? N-a stat! De mult ce m-am căznit, uite, mi-am făcut cămaşa ferfeniţă. Dacă văzui şi văzui că nu stă neam, l-am lăsat şi eu în drum şi am venit încoace.

– Vai de păcatele tale, nerodule şi tontule. Cum era să stea fierul de plug în cămaşă?

– Păi nu mi-ai spus tu aşa, nevastă?

– Ţi-am spus de ac, zăpăcitule, nu de fier.

– Da' fierul cum era să-l aduc?

– Să-l fi luat şi tu la spinare.

– Bine că mi-ai spus, femeie, de-acu înainte să ştii că aşa am să fac.

Ziua următoare se duse Păcală la târg şi când se întoarse, nevastă-sa să se crucească

şi mai multe nu: bărbatu-său venea ducând în spate un câine mort.

– Dar asta ce-o mai fi? întrebă femeia, neştiind ce să creadă.

– Iacă, am făcut cum mi-ai spus tu, l-am luat în spinare. Tot ziceai tu că ar fi bine să avem şi noi un câine în bătătură. Uite, l-am găsit pe ăsta şi, după povaţa ta, l-am înhăţat şi l-am aruncat în spinare, dar crezi c-a vrut să stea. m-a zgâriat, m-a muşcat şi-mi făcea toată spinarea jar de nu-l strângeam de gât.

– Bată-te Dumnezeu să te bată, nepricopsitule! Parc-ai avea mintea aiurea, aşa faci. Păi unde s-a mai pomenit una ca asta? Auzi, să iei câinele la spinare! Nu te-ar mai răbda pământul de păcătos!

– Dar ce era să fac, nevastă? La spinare ai spus să-l iau, la spinare l-am luat. Cum să-l fi adus?

– Eu fierul ţi-am spus să-l iei la spinare, nu câinele. Câinele trebuia să-l legi cu o sfoară de gât, să-i fi întins ceva de mâncare

şi să-l fi chemat după tine, zicându-i: Cuţu, cuţu!

– Uite, vezi, la asta nu m-am gândit, zise Păcală scărpinându-se în cap. Da' de-acu ştiu cum cată să fac.

Nu trecu mult şi Păcală se duse iar la târg. Când se întoarse, ce să vezi: Păcală târa după sine o ciozvârtă de purcel pe care o legase cu o sfoară şi-i arunca bucăţele de pâine, strigându-i: Cuţu, cuţu!

Femeia, văzându-l, i se muiară picioarele de ruşine şi-l întâmpină cu o gură ca o meliţă.

– Să piei din ochii mei, nepricopsitule! Să ştii că de azi cu mine pâine şi sare pe un taler nu mai mănânci. Şi să nu te mai văd înaintea ochilor.

– De, nevastă, eu n-am făcut decât ce mi-ai zis tu. Dar dacă tu vrei aşa, aşa să fie. Iacă mă duc.

– Du-te, duce-te-ai învârtindu-te şi nu ţi-aş mai auzi de nume!

Păcală nu mai întinse vorba şi plecă. Îi venise şi lui acru de ea. Din toată gospodăria, el nu-şi luă decât o singură vacă cu lapte şi se duse cu ea tocmai peste şapte sate, unde căută să-şi facă un rost de trai.

Pielea năzdrăvană

Satul în care se aşezase Păcală era plin de oameni răi şi gâlcevitori şi Păcală nu se avea bine cu ei. Nu e vorbă că nici el nu se lăsa de pozne, că dacă o apucase aşa, aşa o ţinea.

Neavând unde să-şi pască vaca, Păcală o păştea pe furiş pe izlazul oamenilor. Azi aşa, mâine aşa, oamenii prinseră de veste şi căutară să-l împiedice, punându-se la pândă. Dar hoţul de Păcală cum făcu, cum drese, că nu fu chip să-l prindă, se sfătuiră între ei şi într-o zi, când Păcală se duse după treburi, îi luară vaca, i-o tăiară, împărţiră carnea, iar pielea i-o aruncară pe gard.

Întorcându-se Păcală acasă, nu mai putu de necaz văzând ce-i făcuseră oamenii. Dar nu zise nimic. Luă pielea de pe

gard şi plecă cu ea la târg s-o vândă, ca barem cu atâta să se aleagă de pe urma vacii.

Târgul însă era departe şi, până să ajungă, înnoptă. Cum era şi trudit, Păcală se gândi să rămâie peste noapte la casa unui om. Se îndreptă deci într-acolo şi încercă la uşă. Dar uşa era încuiată. Văzând aşa crezu că omul nu-i acasă.

– Nu face nimic, îşi zise Păcală, vremea e frumoasă, am să dorm pe claia de fân.

În curte era o claie cu fân. Păcală găsi o scară, o rezemă de claie şi se sui tocmai în vârful ei. Când colo, ce să vezi. Pe deasupra oblonului de la fereastră, văzu lumină în odaie. Omul nu era acasă, iar nevastă-sa poftise la masă pe cumătru-său, că se ţinea cu el. Şi întinseră o masă mare şi îmbelşugată cu un purcel fript, cu plăcinte cu poale în brâu şi cu o ploscă dolofană de vin.

Dar n-apucară bine să se aşeze la masă când iată că soseşte acasă şi bărbatul şi bate la uşă. Nevasta, care nu se aştepta să se întoarcă aşa curând, sări în sus speriată, luă

purcelul şi-l ascunse în cuptor, plăcinta o aruncă sus pe cuptor, ploscа o puse în firidă*, iar pe cumătrul îl ascunse iute într-o ladă de sub pat. Pe urmă deschise uşa. Cum intră bărbatu-său, hop şi Păcală, care în vremea asta se coborâse de pe claie, după ce văzuse tot ce făcuse nevasta.

Păcală se rugă să-l găzduiască şi pe el peste noapte şi omul primi bucuros. Pe urmă, gazda ceru să le dea de mâncare. Dar femeia, prefăcută nu se îndură de bună-tă-ţile pregătite pentru ibovnic, şi le spuse că n-avea decât mămăligă rece şi ceapă.

– De, cum se nimereşte, răspunse Păca-lă; numai să ne vedem gura la o parte.

Se aşezară la masă, dar lui Păcală îi lăsa gura apă la gândul bunătăţilor pe care le văzuse. Cum sta pe sacul în care pusese

* Firidă - scobitură dreptunghiulară făcută într-un zid, ca o fereastră oarbă, care serveşte ca dulăpior.

pielea, se pleacă spre ea, ca şi cum ar asculta ce spune, şi apoi zise ca şi cum i-ar fi răspuns ei:

– Lasă, nu face nimic. Nu e treaba ta. De ce să cârtim? Calul de dar nu se caută la dinţi. Bine că se găsi şi atâta.

Bărbatul îl privi mirat şi nu ştia ce să creadă.

– Dar ce e, omule, întrebă el, cu cine vorbeşti?

– Ia, cu pielea asta, răspunse Păcală, e o piele năzdrăvană, descântată de şapte babe. Ştie tot şi vede tot.

– Şi ce spune?

– Ia, se amestecă unde nu-i fierbe oala. Zice că de ce mâncăm mămăligă rece cu ceapă, când sunt atâtea bunătăţi în casă.

– Ce bunătăţi? întrebă omul mirat, pe când nevasta îngălbenise.

Păcală, plecând iar urechea spre piele şi prefăcându-se că ascultă, răspunse:

– Ia auzi, că în cuptor e un purcel fript.

– Fugi încolo, zise bărbatul râzând, că nu e nici un purcel.

Dar cătând în cuptor, dete peste purcel şi rămase cu gura căscată.

– Mare comedie şi asta, zise el.

– Şi mai spune pielea că pe firidă e o ploscă cu vin, că sus pe cuptor sunt nişte plăcinte şi că dracul, luând chipul cumătrului, s-a furişat în casă şi s-a ascuns în lada de sub pat.

Cumătrul, auzind acestea, sări din ladă dete buzna la uşă şi, deschizând-o, o tuli ca o săgeată. Bărbatul, după ce-şi făcu cruce crezând că e ducă-se pe pustii, întinse mâna pe cuptor, găsi plăcintele, căută în firidă şi află plosca şi apoi se aşezară cu toţii la masă şi ospătară în lege. Numai nevasta, săraca, înghiţea cu noduri.

După ce mâncară, omul se dete pe lângă Păcală şi începu să-l descoase că de unde are pielea cea năzdrăvană şi dacă nu i-o vinde lui.

Păcală nu zise ba, şi la urmă se învoi să vândă pielea cu o sută de galbeni, cât avea creştinul puşi de-o parte. Iar Păcală, după ce se odihni bine până la ziuă, luă banii şi se întoarse acasă mulţumit.

Păcală face pe consătenii lui să-şi omoare vitele

Întorcându-se în sat, Păcală nu se arătă necăjit pe consătenii lui că-i uciseseră vaca. Dimpotrivă, vesel şi mulţumit, povesti că la târg găsise muşteriu cu o sută de galbeni.

Sătenii la început nu crezură.

– Cum se poate – ziseră ei – o sută de galbeni o piele; unde s-a mai pomenit aşa ceva?

– Unde ne-unde, vorba e că eu atâta am luat. Şi ca să-i încredinţeze, blestematul le arătă banii.

Ţăranii crezură că e mare căutare de piei de vite la oraş şi se gândiră că e rost de pricopseală. De aceea, fără a mai chibzui mult, îşi tăiară toţi vitele, le jupuiră şi plecară cu pieile la târg să le vândă. Ajungând

aci, se deteră-n vorbă cu negustorii. Întrebându-i negustorii de preţ, ei răspunseră toţi că cer câte o sută de galbeni pe o piele. La început, negustorii crezură că e vreo glumă, dar se încredinţară în curând că nu era glumă. Oamenii ţineau morţiş că fără o sută de galbeni una, nu dau pieile.

Să fi văzut râs pe negustori şi batjocură pe capul sătenilor. Se dusese vestea în tot târgul de oameni smintiţi care cer o sută de galbeni pe o piele de vită, şi lumea se ţinea de ei ca după urs, făcând haz. Dar oamenii ţineau mereu la preţ. Tocmai hăt încolo, spre seară, văzând ei că sunt de râsul şi de ocara oraşului, înţeleseră că i-a înşelat Păcală, şi porniră spre sat, hotărâţi să-şi răzbune pe el cum e mai cumplit.

Păcală se îmbogăţeşte de pe urma morţii nevestei

Am uitat să spun că Păcală se însurase a doua oară şi găsise o femeie de treabă şi harnică, cu care se îngăduia.

Acum, întorcându-se oamenii de la târg cu pieile nevândute, deteră cu toţii năvală în casa lui Păcală, cu gândul să-şi răzbune. Dar Păcală nu era acasă.

Atuncii oamenii, întărâtaţi cum erau, puseră mâna pe femeia lui şi-o omorâră.

Când se întoarse Păcală acasă, îşi găsi femeia moartă. Toată noaptea o jeli sărmanul, că ţinea la ea mult, iar dimineaţa o aşeză într-un car aşa, de parc-ar mai fi trăit, şi plecă la oraş să pârască pe ucigaşi.

Pe drum se întâlni cu un boier, care venea într-o caleaşcă mare trasă de şase cai înaintaşi. Vizitiul îi făcu semn lui Păcală să

se dea cu carul la o parte, dar Păcală se făcu că nu vede şi ieşi cu carul drept în faţa trăsurii. Vizitiul, vrând-nevrând, trebui să oprească, iar boierul, necăjit cum era, sări din caleaşcă şi se repezi la cei din car. Dar Păcală avusese grijă să se dea jos mai din vreme şi cotrobăia nu ştiu ce pe la şişletele de la spatele carului. Boierul se repezi la ţăranca din car şi-i trase o palmă aşa de tare, încât femeia căzu mototol şi rămase lungită. Boierul crezu că el a omorât-o şi înlemni de frică. Şi unde începu Păcală să strige cât îl ţinea gura:

– Aoleo! Mi-a omorât nevasta! Aoleo! Mă duc să mă jeluiesc lui Vodă!

Boierul, care o băgase pe mânecă, încercă să-l potolească luându-l cu binişorul. În cele din urmă, văzând că nu e chip să-l facă a tăcea, îi zise:

– Dacă taci din gură şi nu mă pârăşti, iată, sunt gata să-ţi dau o mie de galbeni.

Păcală atâta aştepta. Se învoi, luă banii, şi plecă. După ce-şi îngropă nevasta cu alai

şi după toată datina creştinească, povesti ţăranilor întâmplarea cu boierul , şi ca să-i încredinţeze, le arătă şi mia de galbeni.

Acum, bag seama că oamenii aceia erau cam puţintei la minte, căci auzind povestea lui Păcală, se întoarseră toţi acasă şi-şi omorâră nevestele. Apoi le puseră în car şi plecară cu ele la târg, crezând că au să întâlnească şi ei pe boierul cu pricina, ca să le dea câte o mie de galbeni de muiere. Dar nu întâlniră nici un boier. După ce bătură vreme lungă drumurile, înţeleseră că iar îi păcălise blestematul de Păcală şi se întoarseră în sat hotărâţi să-i facă de petrecanie.

Păcală nu vrea să fie primar în sat

Îndârjiţi şi plini de ură, ţăranii se duseră la Păcală să-i ceară socoteală. Îl găsiră liniştit, ca şi când nimic nu se întâmplase.

Ţăranii îl întrebară:

– De ce ne-ai înşelat, tâlharule, de ce ne-ai făcut să ne omorâm nevestele?

Iar Păcală răspunse:

– Dar voi de ce-aţi omorât pe nevastă-mea? După faptă şi răsplată!

Ţăranii, plini de mânie, se repeziră atunci la el, îl vârâră într-un sac şi porniră cu el la baltă să-l înece.

Păcală credea că acum i s-a încheiat veleatul şi nici nu se mai gândea la scăpare.

Ajungând oamenii la marginea bălţii, unul din ei şi-aduse aminte că Păcală avea acasă o mie de galbeni. De aceea, lăsară

sacul, legat la gură cum era, la marginea bălţii şi alergară acasă la Păcală. Aci scotociră până ce deteră peste bani. Împărţiră banii între ei, şi fiindcă nu se prea înţelegeau, se ciorovăiră, multă vreme.

În timpul acesta, Păcală stătea în sac. Auzind el nişte paşi prin apropiere, începu să strige cât putea de tare:

– Nu vreau să mă fac primar! Nu vreau să mă fac primar!

Strigătul lui îl auzi un văcar – că văcarul era cel cu paşii – şi apropiindu-se, dete peste sac.

– Dar ce cauţi, creştine, în sac? întrebă el.

– Ce să caut? răspunse Păcală. Ia, păcatele mee. M-au băgat consătenii mei şi vor să mă arunce în baltă.

– Dar pentru care pricină vor să te înece?

– Pentru că nu vreau să le fiu primar. S-au legat de capul meu că nu şi nu, să le fiu primar. Dar eu nu vreau nici mort, că ştiu ce pacoste e şi primăria, c-am mai avut-o.

Văcarul, când auzi una ca asta, se minună foarte şi se gândi că el ar primi bucuros să lase vacile pentru primărie.

– Dacă vrei să te faci tu primar în sat, adăugă Păcală, dezleagă sacul şi ia-mi locul.

Văcarul dezlegă sacul şi, după ce ieşi Păcală, intră în el. Păcală legă sacul bine la gură şi apoi plecă încolo cu cireada văcarului.

Oamenii din sat, după ce isprăviră cu împărţitul banilor lui Păcală, se întoarseră la baltă. Apropiindu-se de sac, cum era tot acolo unde-l lăsaseră, auziră pe cel dinăuntru cum striga:

– Eu vreau să fiu primar în sat! Eu vreau să fiu primar în sat!

– Ce face, ziseră ţăranii; vrei să fii primar în sat? Auzi blestematul la ce se gândeşte? Lasă c-o să te faci primar în satul lui Scaraoschi.

Şi ridicând sacul, îi făcură vânt şi bâldâbâc cu el în apă! Bietul văcar n-apucă să zică nici au!

Răzbunarea lui Păcală

După ce aruncară sacul în baltă şi văzură că s-a cufundat de-a binelea, oamenii se întoarseră în sat. Erau mulţumiţi că scăpaseră de osul dracului, care numai belele le adusese pe cap. Mulţumirea lor era cu atât mai mare, cu cât pe lângă că scăpase de Păcală, dar se mai şi alesese fiecare cu câte o mână de galbeni.

Pe când stăteau de vorbă în faţa primăriei, văzură deodată pe uliţa mare o cireadă de vite, iar în urma ei un văcar care li se părea cunoscut. Căscară ei ochii, se uitară bine, se întrebară unii pe alţii:

– Mă, cum seamănă ăla cu Păcală.

– Leit Păcală.

– Păi Păcală şi e!

– Nu se poate! ziseră unii; Păcală s-a înecat!dar cireada se apropia şi oamenii amuţiră de uimire şi de spaimă, când văzură că văcarul era în adevăr Păcală, care înviase din morţi.

După ce-şi mai veniră puţin în fire, îl întrebară cum şi ce fel mai trăieşte, că ei îl ştiau pe fundul bălţii.

– Să vedeţi cum s-a întâmplat, răspunse Păcală. Când m-aţi aruncat în apă, am căzut în fundul bălţii într-o livadă întinsă cât vezi cu ochii. Şi în livâda asta păşteau o sumedenie de vite, care de care mai frumoase. Eu am strâns vreo câteva şi am plecat cu ele încoace. Dar au mai rămas acolo câtă frunză şi câtă iarbă şi care cum vine poate să-şi ia câte-i place. vezi, nu v-a ajutat Dumnezeu: voi aţi vrut să mă omorâţi, şi când colo m-aţi ajutat să mă pricopsesc.

Oamenii, slabi de duh cum erau, crezură şi minciuna asta. De aceea deteră cu toţii fuga la baltă ca să strângă şi ei ceva vite. Care cum ajungea, se arunca în baltă şi se

da la fund. Dar din câţi s-au aruncat, nici unul n-a mai ieşit.

Şi iacă aşa s-a răzbunat Păcală pe duşmanii săi.

Păcală se face mort

Rămas singur, Păcală îşi luă cireada şi plecă cu ea la târg. Vândure vitele cu preţ bun de se umplu de bani şi apoi se întoarse şi se aşeză într-un sat vecin, pe unde umblase el multă vreme. Păţaniile prin care trecuse, îl hotărâseră să se lase de pozne şi să fie om la locul lui. Cum avea bani destui, se gândi că de ce să se mai frământe degeaba, că mai cuminte e să nu facă nimic şi să stea povară pământului. De aceea, se puse pe trai. Mânca şi bea fără să-i pese de lume.

Dar năravul din născare, leac nu are. De la o vreme îl apucă iar pe Păcală dorul de pozne. Fierul dacă nu-l mişti prinde rugină; tot aşa şi omul poznaş, dacă nu face blestemăţii zice că la ce mai trăieşte.

Într-o zi, numai ce se pomenesc oamenii cu Păcală mort în drum. Căzuse în mijlocul drumului şi nu se mai ridicase. Se răspândi vestea în tot satul şi toţi locuitorii se strânseră să-l vadă. Unii îl căiau şi le părea rău de el, că era încă om în putere şi murise cu zile. Alţii ziceau bogdaproste că l-a luat Dumnezeu şi că a scăpat lumea de un blestemat.

Venind şi primarul la faţa locului, se sfătuiră să-l pună în coşciug şi să-l ducă în biserică până ce va fi să-l îngroape, că acasă la el de ce să-l mai ducă dacă n-avea pe nimeni. Zis şi făcut. lemnarul satului îi ciopli la repezeală un coşciug de scânduri şi, aşezându-l în el, îl duseră de-l aşezară în mijlocul bisericii.

Dar hoţul de Păcală nu era mort. El se prefăcuse numai, ca să vadă ce-au să zică oamenii de el.

Pe seară biserica se goli de lume, dar nu de tot, căci un om căruia Păcală îi rămăsese dator odată patru lei, se ascunsese într-o

strană. El avea de gând ca peste noapte să fure lui Păcală căciula din cap, ca să nu rămână păgubaş de cei patru lei.

După ce se înnoptă, iată că intră în biserică o ceată de hoţi, care prădaseră pe nişte boieri şi veniseră acuma să-şi împartă banii. Nu se înţeleseră însă la împărţeala banilor, că fiecare vroia mai mult decât i se cuvenea partea dreaptă.

Pe când se sfădeau, Păcală se ridică deodată din sicriu şi strigă din toate puterile:

– Săriţi, morţilor, c-au intrat hoţii în biserică! Când auziră hoţii că Păcală a înviat, nu mai ştiură pe unde să fugă mai iute. Unii se repeziră la uşă, alţii deteră buzna pe fereastră şi cât ai zice peşte se făcură nevăzuţi, lăsând banii în biserică!

Atunci omul care împrumutase pe Păcală ieşi din ascunzătoarea lui, voind să ia şi el din banii hoţilor. Dar Păcală se răsti la el şi-i zise:

– Ţie ţi se cuvin numai patru lei.

În vremea asta, hoţii se opriseră şi cum nu se îndurau de atâta bănet, trimiseră pe unul din ei să se apropie binişor să vadă ce-i în biserică şi câţi morţi sunt.

Hoţul se apropie tiptil şi, ajungând lângă fereastra deschisă, trase cu urechea şi auzi pe Păcală cum spunea omului aceluia că i se cuvin numai patru lei.

El se întoarse în grabă la tovarăşii lui şi le spuse:

– Mă, fraţilor, s-au adunat în biserică atâţia morţi, încât abia le vine partea câte patru lei de fiecare. Mai bine să ne căutăm de treabă.

Auzind una ca asta, hoţii o luară la fugă ca să nu-i ajungă morţii din urmă.

Iar Păcală, coborându-se din sicriu, dete omului cei patru lei şi, luând banii ceilalţi, plecă şi se pierdu în lume. De atunci nu se ştie ce s-a mai făcut.

Şi iacă, asta e povestea năzdrăvăniilor lui Păcală.

CUPRINS